

Бранко ШАПОЊИЋ*

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ (1998-2000)
МИСИЈА И ЖРТВА¹

Апстракт

Положај Српске православне цркве и српског народа на Косову и Метохији крајем деведесетих година прошлог века био је изузетно тежак. Албански сецесионисти су у другој половини деведесетих година интензивирали своје нападе на регуларне полицијске и војне формације Савезне Републике Југославије. Међународна заједница је све више притискала режим у Београду због односа према Албанцима на Косову и Метохији, док је Српска православна црква покушавала да смири тензије својим апелима и дипломатским акцијама. Циљ овог рада јесте да укаже на то какав је био положај Српске православне цркве и српског народа на Косову и Метохији непосредно пре и након НАТО агресије на Савезну Републику Југославију. За приказивање наведених чињеница биће коришћени историјски и социолошки метод.

Кључне речи: Српска православна црква, Косово и Метохија, Срби, Албанци, НАТО.

1. УВОД

Проблем косовско-метохијског питања интензивирао је значајно деведесетих година двадесетог века. Косовски Албанци су своје деловање у дијаспори усмерили на придобијање подршке за решавање Косовског питања. Њихов циљ био је да помоћ дијаспоре искористе за опремање својих сепаратистичких формација тзв. (ОВК) и

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, branko.saponjic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-4835-2238.

¹ Рад је настао у оквиру истраживања на пројекту "Систем заштите људских права и основних слобода – стање, изазови и перспективе" који финансира Правни факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици за период 2025-2027. Рад представља резултат истраживања које финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација по Уговору евиденциони број 451-03-137/2025-03/200254 од 04. фебруар 2025. године.

добијање подршке за организовање оружаног устанка. У Задужбинама Косова и Метохије се наводи да су крајем осамдесетих година контролу над територијом Косова и Метохије имали богати албански приватници који су богатство стекли бројним незаконитим пословима, док је већина обичног становништва, у првом реду српског и даље живело у тешком сиромаштву. (Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, 2016, 976).

Прва оружана дејства албанских сепаратиста на Косову и Метохији почела су 1996. године, међутим сукоби су се интензивирали тек 1998. године. Међу сепаратистима је почело да преовладава мишљење да пацифичка политика Ибрахима Ругове мора да прерасте у општи устанак против власти. Односно, терористи су тежили да киднаповањем и ликвидирањем истакнутих представника међу Србима застраше целокупно српско становништво. (Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, 2016, 976-977).

Када је 23. марта 1989. године укинута косовска аутономија, нетрпељивост према властима у Србији је постала све отворенија. Ибрахим Ругова нашао се на челу Косовске демократске лиге која је основана 23. децембра 1989. године. (<https://www.osce.org/files/f/documents/6/d/18258.pdf>, приступљено: 01. 09. 2025).

Ругова је поводом дејства сецесионистичких формација косовских Абанаца давао опречне изјаве. Наиме, када је дошло до њиховог сукоба са полицијом у Дреници, Ругова је изјавио да је српска полиција измислила постојање тзв. ОВК. Након тога је дао изјаву у којој је тврдио да се у манастиру Девич налази магацин са оружјем. На такву његову изјаву српски патријарх је оштро протествовао чак и код амбасадора САД-а у Београду, тражећи да се посетом манастиру Руговина изјава провери. (Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, 2016, 976, ф. 7).

Епископ рашко-призренски, Артемије и Момчило Трајковић су у фебруару месецу 1998. године говорили у америчком Конгресу о стању на Косову и Метохији и апеловали да САД заузме објективан став по питању решавања кризе на Косову и Метохији. Епископ Артемије је од стране режима председника Милошевића тада проглашен за државног непријатеља. (Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, 2016, 976, ф. 8)

2. УОЧИ НАТО АГРЕСИЈЕ

Улога Српске православне цркве за време НАТО агресије на Савезну Републику Југославију 1999. године била је вишеструка. Наиме, једна од активности коју је Српска православна црква предузела у циљу спречавања агресије огледала се у опсежној дипломатској активности чији су носиоци, у првом реду, били тадашњи патријарх српски, господин Павле, епископ рашко-призренски, Артемије, митрополит црногорско-приморски, Амфилохије и умировљени епископ захумско-херцеговачки

Атанасије. Када су се почетком фебруара месеца 1999. године водили преговори у Рамбујеу, а по питању ситуације на Косову и Метохији, Свети архијерејски синод Српске православне цркве дао је благослов епископу Артемију и митрополиту Амфилохију да оду у Рамбује како би се чуо и глас Српске православне цркве. (Радовић, 2011, 11).

Платформа Српске православне цркве заснивала се на шест тачака. Прва се односила на то да треба пожелети успех сваком напору који би за крајњи циљ имао што брже превазилажење етничких сукоба на Косову и Метохији као саставном и неотуђивом делу Републике Србије, односно, Савезне Републике Југославије. Друга тачка поменути платформе подразумевала је једнако право на „живот, хлеб, сунце, имовину, свој језик, веру, обичаје, стваралачку слободу и развој“, за све људе на Косову и Метохији. Трећа тачка односила се на захтев за поштовање не искључиво тренутних, него и вековних права свих људи који живе на Косову и Метохији, стављајући акценат на чињеницу да је Косово и Метохија вековно живо средиште српске Цркве и државе, да оно што Јерусалим представља за Јевреје, Лондон за Енглезе, Нотр Дам за Французе, Москва за Русе, то за Србе представљају Пећ и Призрен. Поред наведених, требало је приупитати светске моћнике ко себи сме да да за право да једном народу одузме његово памћење и државу? Управо то се чини српском народу одузимањем Косова и Метохије. Такав живот је српски народ водио у време турског зулума све до 1912. године задобивши дубоке ране на свом духовном и биолошком организму. (Радовић, 2011, 11-12).

Патријарх српски, господин Павле упутио је писмо француском министру иностраних послова, Иберу Ведрину уочи одржавања мировне конференције у Рамбујеу. *„Ваша Екселенцијо, сазнавши ових дана да је у циљу превазилажења кризе на Косову и Метохији – јужној покрајини Србије, планиран састанак представника Савезне Републике Југославије и српске владе и представника Албанаца у Рамбујеу, од 6. фебруара 1999. године, а уз заједничко председавање Ваше Екселенције и господина Робина Кука, Српска Православна Црква изражава спремност да допринесе изнајлажењу трајног и праведног решења за све који вековима живе на тим просторима.*

Српска Православна Црква је животно заинтересована да преко својих представника – митрополита црногорско-приморског Амфилохија и епископа рашко-призренског Артемија и њихових сарадника...буде присутна на том скупу у Рамбујеу, јер се на Косову и Метохији налази преко 1300 цркава и манастира Српске Православне Цркве, од којих су широм света познати: Пећка Патријаршија (вековно седиште СПЦ), манастир Високи Дечани, Грачаница, Богородица Љевишка, Свети Арханђели код Призрена и многи други...“ (Радовић, 2011, 14).

Поред наведених активности, патријарх српски, господин Павле угостио је амбасадоре Енглеске и Француске са којима је разговарао о ситуацији на Косову и Метохији и тежњама Српске православне цркве да се ситуација мирно реши. Став

амбасадора је би да нико не жели да се намеће било какво решење за кризу на простору Косова и Метохије већ да сви добију једнака права. Енглески амбасадор је истакао да би било корисно уколико би Српска православна црква дала изјаву у којој позива обе стране да на миран начин реше своје проблеме. (Радовић, 2011, 15). Митрополит Амфилохије је записао како је за време пријема у министарству иностраних послова Француске, један од секретара министарства, Господин Рујар упитао зашто се црква не оглашава и како би било боље да се чује папа и Српска православна црква уместо команданта НАТО снага? Очигледно је да нико није желео да обрати довољну пажњу на бројне изјаве, апеле и позиве Српске православне цркве или је неопходно да се њихова садржина усклади са садржином изјава команданта НАТО снага како би релевантни фактори почели да обраћају пажњу на њих. (Радовић, 2011, 15-16).

Међутим, на пријему који је патријарх српски, господин Павле организовао 13. фебруара 1999. године, а на коме је био присутан и стари француски генерал Галоа који је том приликом изјавио да, „*Срби се боре на Косову не само за себе него и за достојанство и морал Европе, за достојанство и морал праве Француске!*“ Јасно се да закључити на шта је генерал Галоа мислио. Наиме, чини се да више нема оне Француске коју су ране српских мученика дирале у срце. У интервјуу који је патријарх српски господин Павле дао за „Фигаро“ наводи како ће у случају нестанка Срба са Косова и Метохије нестати и све светиње јер Албанци не чувају ни своје светиње, па није реално ни да ће чувати ни туђе. (Радовић, 2011, 17)

Представници Српске православне цркве су се својски трудили да у својим изјавама заступају крајње објективне ставове, односно ставове који су пре свега људски и хришћански, док је било приметно да су албански верски представници, у првом реду ефендија Морина и бискуп Сопи избегавали сваку самокритику и нису показивали никакву иницијативу у спречавању сукоба. (Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, 2016, 977).

И поред силних апела и велике дипломатске активности како државе, тако и цркве, долази до НАТО агресије на Савезну Републику Југославију.² Руски нобеловац Солжењицин је тим поводом рекао да је НАТО пакт тим чином згазио повељу УН и да је на тај начин читавом свету наметнуо закон џунгле. (Радовић, 2011, 28)

После великог броја напада албанских терориста на припаднике војске и полиције Савезне Републике Југославије, али и огромних медијских манипулација у режији припадника НАТО пакта, исти је 27. марта 1999. године отпочео агресију на Савезну Републику Југославију. (Бојанић, 2023, 97)

² Више о самој НАТО агресији у Б. Шапоњић, „Српски етнички простори као поприште борби за утицај великих сила“, *Научно истраживачки пројекат „Правни поредак Србије и актуелни међународни и регионални процеси“: тематски зборник -пројекат. св. 1. Косовска Митровица, 2022, (49-69).*

3. ПОЛОЖАЈ СРБА НАКОН ПОТПИСИВАЊА „КУМАНОВСКОГ СПОРАЗУМА – ФРАГМЕНТИ СТРАДАЊА“

НАТО агресија окончана је Војно-техничким споразумом³ потписаним 10. јуна 1999. године у Куманову (<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/?id=19947>, 28.07.2025). Према одредбама споразума контролу над територијом јужне српске покрајине преузеле су међународне снаге. Командант КФОР-а, британски генерал Мајкл Џексон је приликом преузимања команде у Зони 1 позвао све Србе да остану на простору Косова и Метохије јер им је ту место. Председник Сједињених Америчких Држава, Бил Клинтон, у своме саопштењу поводом окончања 78. дневног бомбардовања Савезне Републике Југославије рекао је да је по први пут за 78 дана небо изнад Југославије мирно и да Американци треба да буду поносни на своје војнике због тога. (Радовић, 2011, 35). Мировић наводи речи Игњатијева који је тврдио да је НАТО „интервенција“ само привремена мера покушавајући да на тај начин негира да је то био „злочин агресије“. (Мировић, 2021, 100)

Ситуација по српски народ није била повољна. У записима тадашњег митрополита црногорско-приморског, господина Амфилохија могу се видети сва зверства којима је био изложен српски народ након што је КФОР преузео контролу над територијом јужне српске покрајине.

Одмах након повлачења војних и полицијских снага Савезне Републике Југославије са простора Косова и Метохије, догађају се масовни злочини над Србима. Већ 19. јуна су почели да стижу извештаји да су Шиптари од Призрена, Пећи, Приштине, Ђаковице почели масовно да убијају и киднапују. У селима око Истока, Клине и Вучитрна, терористи су за само 24 часа спалили стотине кућа у којима су живели Срби. (Радовић, 2011, 70)

Митрополит Амфилохије наводи како је западна демократија довела до формирања „демонкратије“, те да је жеља за моћи по ко зна који пут у људској историји оголила лице тиранства које се скривало под паролом заштите људских права. Интересантно је запажање митрополита Амфилохија док је посматрао колону Срба који одлазе из Пећи за војском и полицијом. Он наводи како стиче утисак да је народ изнутра разбијен и да се отуђио од Цркве, па да, остављен од своје државе, због тога лако напушта своја вековна огњишта. (Радовић, 2011, 78)

Већ 22. јуна су Шиптари почели да се, кроз Руговску клисуру окупљају у Пећи. И сама Пећка Патријаршија је била угрожена. Из града су константно стизале вести како су шиптарски терористи киднаповали или убили по којег човека или жену, Србе наравно. Митрополит Амфилохије је позвао епископа Артемија да се обрати команданту КФОР-а не би ли се шиптарски злочини над Србима зауставили. Каква злодела су вршили терористи можемо закључити на основу записа митрополита

³ У даљем тексту „Кумановски споразум“

Амфилохија о страдању Панте Грковића из Ораховца. Наиме, он наводи да су се поред тела убијеног Грковића налазила још два тела која су била толико измасакрирана да се нису могла идентификовати. (Радовић, 2011, 90)

У „ЉЕТОПИСУ НОВОГА КОСОВСКОГ РАСПЕЋА“ митрополит Амфилохије је детаљно описао све недаће које су задесиле српски народ за време и након НАТО агресије на Косову и Метохији. Његово дело је значајно зато што се јасно види начин на који су припадници КФОР-а „обезбеђивали“ безбедну, мултиетничку средину за све народе који су живели на подручју јужне српске покрајине.

Тадашњи епископ рашко-призренски, Артемије доставио је Светом архијерејском синоду Српске православне цркве писмо које је послао Серђу де Мелоу и команданту Зоне 1 генералу Мајклу Џексону. У писму истиче своју велику забринутост јер само два сата након што су представници косовских Албанаца потписали заједничку изјаву у којој се обе стране обавезују да ће радити на смиривању тензија и успостављању трајног мира, српска делегација је доживела провокације које су директно албански лидери организовали. Да је циљ албанских лидера етнички чисто Косово сведоче и прославе које су они лично организовали у Приштини уз присуство снага КФОР-а и представника УН-а. (Јовић, 2007, 205) Овим се јасно доказује да је систем који је успостављен након агресије од стране политичког запада, а на челу са Сједињеним Америчким Државама није остварио своју, самопрокламовану током агресије, сврху. То се огледа у њиховом пасивном држању према терористима приликом чињења злочина према српском народу и осталим неалбанцима. (Филиповић, 2025, 18-19)

Страшне вести стижу у Патријаршију из Витомирице. Тамо је пронађена гробница са десет (или педесет) лешева. Човек који је у наведену јаму бачен, али је преживео сведочи да таква јама постоји и у селу Радавцу. Митрополит пише како се морају сачекати међународне снаге како би се лешеве идентификовали. У гробници су, претпоставља се, били лешеве киднапованих Срба из Ђаковице. (Радовић, 2011, 98)

У свом запису од 24. јуна, митрополит Амфилохије пише како се у јужном делу Косова и Метохије могу свакодневно видети возила са албанским таблицама и војници у униформама војске Албаније. Пише како изгледа „као да се цијела Албанија излила на српско Косово и Метохију“. Епископи Артемије и Атанасије су се састали са Хавијером Соланом и Весли Кларком, али су се са тог састанка вратили врло резигнирани. У Приштини је опљачкано преко 300 српских станова, у Обилићу се заузимају предузећа, а у градовима вршљају лица у тзв. ОВК униформама. (Радовић, 2011, 101)

Медојевић и Милосављевић пишу како је највећи број црква и манастира на Косову и Метохији уништено у периоду од 24. марта до 9. јуна 1999. године, а потом

је уништавање истих настављено све до јануара месеца 2000. године. (Медојевић & Милосављевић, 2022, 243).

Они даље наводе како српско културно наслеђе није само физички страдало за време НАТО агресије и у дивљачким нередима организованим од стране сецесиониста након окончања агресије, већ има тенденцију да буде потпуно уништено, али и присвојено од стране Албанаца неадекватним тумачењем историјских чињеница. (Медојевић & Милосављевић, 2022, 250).

Вујовић пише како албанска друштвено-политичка елита на простору Косова и Метохије неосновано тврди да су Срби колонизовали територију данашње јужне српске покрајине, те да Срби и Српска православна црква не располажу правом на културно и религијско наслеђе на Косову и Метохији. (Вујовић, 2025, 137).

Праве намере сецесиониста манифестоване су након доласка КФОР-а на територију јужне српске покрајине. Још један од примера деловања терориста јесте и упад у манастир Девич 15. јуна 1999. године. Наиме, Стојковић пише како су албански терористи са обележјима тзв. ОВК, насилно ушли у манастир пљачкајући и малтретирајући монаштво. Монаси су уз помоћ КФОР-а једва успели да сачувају живу главу. (Стојковић, 2024, 6)

У каквом окружењу су живеле монахиње у манастиру говоре Стојковићеви наводи. Наиме, он пише како је манастир Девич непосредно пред НАТО агресију две године био без посетилаца и телефонске везе. Посетиоци нису долазили због страха од тзв. ОВК терориста, а исти су кроз Лаушу на више од тридесет места пресекли телефонску жицу тако да је манастир био без телефона. (Стојковић, 2024, 208)

Терористи су 3. фебруара 1999. године пресрели аутомобил у коме се налазила игуманија манастира Девич, мати Анастасија. Стојковић даље пише како је српска полиција обавестила мисију ОЕБС да тзв. ОВК терористи планирају напад на манастир Девич. Када су возила мисије стигла у манастир, тамо су затекли четрдесет полицајаца у ратној опреми и осам борбених возила. Спремили су се да бране манастир. (Стојковић, 2024, 208). Увидом у цитирани извештај мисије ОЕБС можемо видети један потпуно нелогичан поступак исте. Наиме, у извештају пише да је полицијска патрола отишла у Лаушу одакле су се чули пуцњи из лаког оружја. Након повратка припадника полиције у Србицу, чланови мисије ОЕБС су могли да се увере да је на полицијском возилу било неколико рупа од метака. На посредовање мисије српска полиције се сложила да се више не враћа у манастир док се не постигне споразум са тзв. ОВК. (ОЕБС, 2025). Овде се поставља логично питање чије интересе је овде међународна мисија хтела да заштити? Да ли интересе државних власти или интересе терористичке организације која је претила да уништи манастир Девич, што је на крају, уз посматрање истих тих представника и учинила делимично.

Тешку судбину српског народа и Српске православне цркве на Косову и Метохији делио је и јеромонах Харитон сабрат манастира Светих Архангела код Призрена. Јеромонах Харитон је 15. јуна 1999. године, нешто пре једанаест часова

кренуо у град по храну. У граду је заустављен од стране тројице терориста који су га одвели у непознатом правцу. Немачки војници из састава КФОР-а гледали су како терористи одводе јеромонаха Харитона и ништа нису предузели. Њему су терористи одсекли главу, а тело су му тајно закопали у месту Тусус код Призрена. (Свети преподобномученик Харитон Косовски, житије, сведочења, служба, 2016, 73)

4. ЗАКЉУЧАК

Положај Српске православне цркве и српског народа на Косову и Метохији крајем деведесетих година прошлог века био је изузетно тежак и драматичан. Српска православна црква је, упркос изузетно тешким околностима, покушавала да игра активну и конструктивну улогу у спречавању оружаног сукоба, као и у очувању мира. Њени представници су водили дипломатске активности, апеловали на мир, али су, нажалост, њихови апели остали углавном игнорисани од стране међународних фактора.

Са друге стране, положај српског народа након НАТО агресије додатно се погоршао. Уместо обећане безбедности и мултиетничког друштва, уследило је етничко чишћење, масовни злочини, уништавање српских домова, културних споменика и верских објеката. Деловање терористичке организације, тзв. ОВК након доласка КФОР-а указује на велики неуспех међународне заједнице у обезбеђивању заштите свих становника Косова и Метохије, без обзира на етничку припадност.

На крају, може се закључити да су и српски народ и Српска православна црква платили високу цену за своју истрајност у очувању духовног, националног и културног идентитета на Косову и Метохији. Овај период остаје као трајна опомена о важности објективности међународне политике, праведности у заштити људских права, али и истрајности у очувању духовних и историјских вредности једног народа.

ЛИТЕРАТУРА

Бојанић, Б. 2023. Шта доноси нацрт Статута Заједнице српских општина, *Зборник радова Правног факултета у Приштини*, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, <https://doi.org/10.63177/zrpfpr.012023.06>;

Вујовић, О. 2025. Природа проблема угрожености верских права Срба и српског наслеђа на Космету, *Зборник радова – ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ за период март 2024 – март 2025*. Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Косовска Митровица;

Задужбине Косова и Метохије - историјско, културно и духовно наслеђе српског народа, друго допуњено издање, 2016. у.о. Епископ Рашко Призренски и

Косовско-Метохијски Тепдосије, Епископ ум. Захумско Херцеговачки Станасије, Д. Батаковић, Епископ Западноамерички Максим, Д. Ристић, Љ. Чеперковић, Епархија Рашко-Призренска и Косовско-Метохијска СПЦ, Врњци;

Јовић, С. 2007. *Етничко чишћење и културни геноцид на Косову и Метохији, Сведочанства о страдању Српске православне цркве и српског народа од 1945. до 2005. године*, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, Београд;

Медојевић, М. Ј., Милосављевић, А. С. 2022. Уништавање српских цркава и манастира на Косову и Метохији од 1999. до 2022. године: културно-географске детерминанте, *Зборник радова Филозофског факултета LII (4) / 2022*, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, doi: 10.5937/zrffp52-40045;

Мировић, Д. 2021. Конзервативна и нова ремедијална теорија сецесије у међународном јавном праву и покушај сецесије такозваног Косова, *Зборник радова Правног факултета у Приштини*, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, <https://doi.org/10.63177/zrpfpr.012021.06>;

Филиповић, С. 2025. Савремена угрожавања верских права и слобода верника Српске православне цркве на Косову и Метохији на примеру латентне албанијације сакралних објеката материјалне културне баштине, *Зборник радова Правног факултета у Приштини*, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, <https://doi.org/10.63177/zrpfpr.012025.01>;

Радовић, А. 2011. *Љетопис новог косовског распећа, Дневнички и други записи март-август 1999*, СВЕТИГОРА, Београд-Цетиње;

Стојковић, Б. 2024. *Манастир Девич од 1912. до 2012. године*, докторска дисертација, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет;

Свети преподобномученик Харитон Косовски, житије, сведочења, служба, Манастир Преподобног Јустина Ћелијског, Београд, 2016;

Шапоњић, Б. 2022. „Српски етнички простори као поприште борби за утицај великих сила“, *Научно истраживачки пројекат „Правни поредак Србије и актуелни међународни и регионални процеси“: тематски зборник -пројекат. св. 1. Косовска Митровица*, (49-69).

Интернет извори:

<https://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/?id=19947>, 28.07.2025;

<https://www.osce.org/files/f/documents/6/d/18258.pdf>, приступљено: 01. 09. 2025;

Косово како виђено, тако речено,

<https://www.osce.org/files/f/documents/7/4/17773.pdf>, приступљено: 01. 09. 2025.

Branko ŠAPONJIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, branko.saponjic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-4835-2238.

THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH IN KOSOVO AND METOHİJA
(1998-2000)
MISSION AND SACRIFICE

Summary

The position of the Serbian Orthodox Church and the Serbian people in Kosovo and Metohija at the end of the 1990s was extremely difficult. Albanian secessionists intensified their attacks on the regular police and military forces of the Federal Republic of Yugoslavia during the second half of the decade. At the same time, the international community increasingly pressured the regime in Belgrade over its treatment of Albanians in Kosovo and Metohija. The Serbian Orthodox Church sought to ease tensions through appeals and diplomatic initiatives.

The aim of this paper is to examine the position of the Serbian Orthodox Church and the Serbian population in Kosovo and Metohija immediately before and after the NATO aggression against the Federal Republic of Yugoslavia. To present the relevant facts, historical and sociological methods will be used.

Key words: Serbian Orthodox Church, Kosovo and Metohija, Serbs, Albanians, NATO.